

Originalni rad

Učestalost karcinoma dojke u opštini Prijedor u periodu 2004-2008. godina

Biljana Đukić¹, Sandra Hotić-Lazarević², Sanja Kecman-Prodan³

¹ Dom zdravlja Banja Luka, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina

² Klinički centar Banja Luka, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina

³ Dom zdravlja Prijedor, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina

Kratak sadržaj

Uvod. Rak dojke je najčešći maligni tumor kod žena i najčešći uzrok smrtnosti u dobi između 45-55 godina. U svijetu se godišnje registruje oko milion novooboljelih. U razvijenim zemljama smrtnost je znatno smanjena i iznosi oko 25% zahvaljujući ranoj detekciji i savremenoj terapiji. Cilj rada je da se utvrdi učestalost tumora dojke u opštini Prijedor u periodu od 2004-2008. godine.

Metode. Svi podaci su prikupljeni u Higijensko-epidemiološkoj službi Doma zdravlja Prijedor u periodu 2004-2008. godine. Svim oboljelim je utvrđena dob, pol i godina oboljevanja.

Rezultati. U navedenom periodu oboljelo je 90 bolesnika, u znatno većem postotku žene u odnosu na muškarce. Najveći broj oboljelih žena je u starosnoj dobi od 50-59 godina. U 2004. godini utvrđen je najveći broj oboljelih - 24,7%, nešto manji u 2005. godini - 23,5%, a najmanji u 2007. godini - 10,1%. U odnosu na zanimanje, najviše su oboljele žene iz kategorije domaćica (48,3%), a najmanje zaposlene žene sa višom i visokom stručnom spremom (4,4%). U seoskim područjima je registrovano oboljenje kod 34 žene ili 38,2%, dok je veći procenat zabilježen u gradskom području 62,9%.

Zaključak. Procenat oboljevanja od tumora dojke je visok. Žene oboljevaju u znatno većem procentu u odnosu na muškarce. Najveći broj oboljelih je registrovan u 2004. godini. Žene iz kategorije domaćica, kao i žene iz gradskog područja su oboljele u većem procentu.

Ključne riječi: karcinom dojke, incidenca, prevencija

Uvod

Rak dojke je daleko najčešći kancer kod žena pa je 1,38 miliona novih slučajeva raka dijagnostikovano u 2008. godini (23% svih oblika raka) po čemu se ovaj rak nalazi na drugom mjestu po učestalosti

(10,9% svih oblika raka). Incidenca varira, od 19,3 na 100 000 žena u istočnoj Africi, 89,7 na 100 000 u zapadnoj Evropi. Visoka incidenca je prisutna u razvijenim zemljama, osim Japana (više od 80 na 100 000 žena), a niska u zemljama u razvoju (manje od 40 na 100 000 žena).

*Adresa autora:
Dr Biljana Đukić
Dom zdravlja Banjaluka,
Zdrave Korde 2, 78000 Banjaluka
biljanadjukic@teol.net*

Stopa mortaliteta je znatno manja u razvijenim zemljama (oko 6-19 na 100 000). Rak dojke se rangira kao peti uzrok smrti od raka ukupno (458 000 smrtnih slučajeva) [1].

Prema podacima Instituta za zaštitu zdravlja Republike Srpske u 2007. godini oboljelo je 397 žena i 12 muškaraca [2].

Primarni faktori za nastanak raka dojke su osobe ženskog pola [3], godine starosti, nedostatak rađanja ili dojenja [4], rasa, ekonomski status i nedostatak joda u ishrani [5]. Pušenje duvana može da poveća rizik od raka dojke. Duži pušački staž i veće količine duvana povećavaju rizik [6]. Epidemiološka studija objavljena 1995. godine pokazuje da žene koje nemaju djece ili imaju prvi porođaj u kasnijim godinama čine 29,5 % oboljelih od raka dojke u Sjedinjenim Američkim Državama. Ista studija pokazuje da je porodična istorija raka zastupljena kod 9,1% oboljelih, te osobe sa višim primanjima češće oboljevaju (18,9%)[7].

Cilj rada je da se analizira učestalost karcinoma dojke u opštini Prijedor u periodu od 2004 -2008. godine.

Metode rada

Rad je retrospektivno epidemiološko istraživanje. Podaci su prikupljeni u Higijensko-epidemiološkoj službi Doma zdravlja Prijedor. Podaci su uzeti za period od 2004. do 2008. godine. U navedenom periodu registrovano je 90 bolesnika oboljelih od karcinoma dojke. Analizirani su podaci o dobi, polu, vremenu nastanka. Podatke su popunjavali ljekari porodične medicine koristeći formulare o prijavi malignih oboljenja.

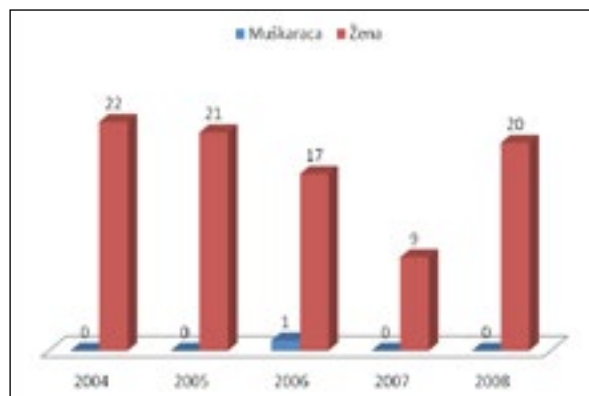
Podaci su dati u apsolutnim i relativnim brojevima i obrađeni grafički.

Rezultati

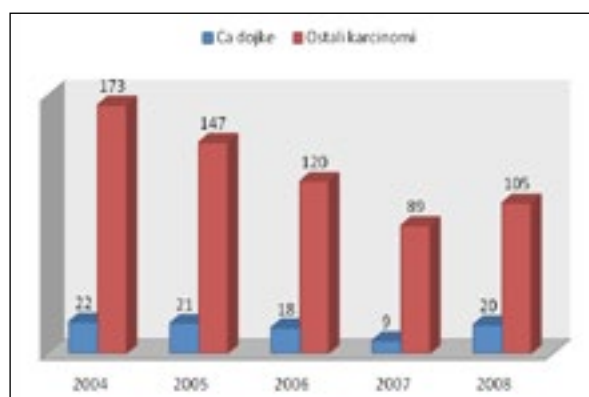
Od 90 pacijenata oboljelih od raka dojke registrovan je jedan oboljeli muškarac (Grafikon 1).

Najveći broj oboljelih je bio u 2004. godini (19,8 %), a najmanji u 2007. godini (8,1%) (Grafikon 1).

Ukupan broj oboljelih od karcinoma u opštini Prijedor u periodu od 2004-2008. je 724, a od raka dojke je oboljelo 90, što predstavlja 12,9 % od ukupnog broja (Grafikon 2). Najveći

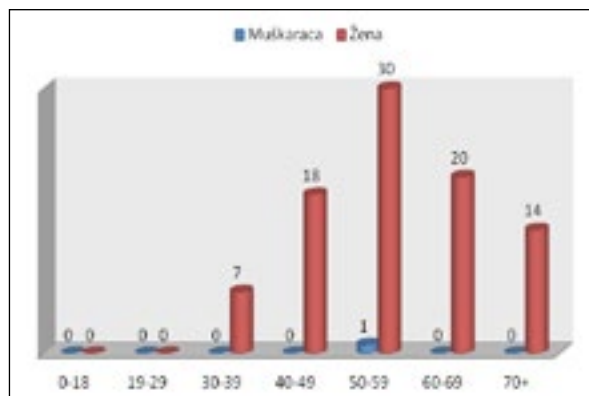

Grafikon 1. Oboljeli od karcinoma dojke prema polu i godini kada je registrovano oboljenje na teritoriji opštine Prijedor u periodu od 2004-2008. godine

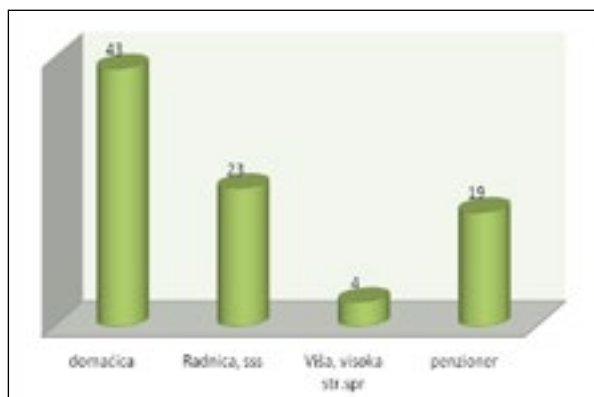
Grafikon 2. Oboljeli od karcinoma dojke u odnosu na ostale oboljele od karcinoma na teritoriji opštine Prijedor u periodu od 2004-2008. godine

broj oboljelih žena je u dobnoj skupini 50-59 godina, 33,3%, nešto manji u skupini od 60-69 godina, 22,4 %, dok kod žena do 18 i od 19-29 godina nije registrovana nijedna oboljela osoba (Grafikon 3).

Grafikon 3. Oboljeli od karcinoma dojke prema godinama starosti u vrijeme postavljanja dijagnoze na teritoriji opštine Prijedor u periodu od 2004-2008. godine.

U odnosu na zanimanje najviše su oboljele žene iz kategorije domaćica, 48,3 %, a najmanje zaposlene žene sa višom i visokom stručnom spremom, 4,4 %. Među radnicama, ženama sa srednjom stručnom spremom, oboljelo je 25,8%, a u kategoriji penzionera 21,3% (Grafikon 4).

Grafikon 4. Oboljeli od karcinoma dojke prema zanimanju na teritoriji opštine Prijedor u periodu od 2004-2008. godine
sss- srednja stručna sprema

U seoskim područjima oboljenje je registrovano kod 34 žene ili 38,2 %, dok je veći procenat zabilježen u gradskom području 62,9 %. Smatramo da su se žene u gradskom području zbog dostupnije zdravstvene zaštite u većem procentu javljale ljekaru.

Diskusija

Od 90 pacijenata oboljelih od raka dojke 89 je bilo žena i jedan muškarac. Rak dojke kod muškaraca čini manje od 1% svih oblika raka i manje od 1% karcinoma dojke. The Surveillance, Epidemiology and End Results (SEER) registar daje podatke da je u periodu od 1973. do 2005. godine dijagnostikovano 5494 muškarca i 835000 žena oboljelih od raka dojke [8].

Ukupan broj oboljelih od karcinoma u opštini Prijedor u periodu od 2004-2008. je 724, a od raka dojke je oboljelo 90, što predstavlja 12,9 % od ukupnog broja. Rak dojke je

najčešći invazivni oblik raka u svijetu. Najčešći neinvazivni karcinom je rak kože izuzimajući maligni melanom. Rak dojke čini 22,9% od invazivnih karcinoma kod žena [9] i 16 % svih oblika raka kod žena[10].

U 2008. godini rak dojke uzrokovao je 458503 smrti širom svijeta (13,7% smrti od raka kod žena i 6% smrti svih oblika raka kod muškaraca i žena zajedno)[9]. Rak pluća je drugi najčešći uzrok smrti kod žena uzrokujući 12,8% smrti [10].

Najveći broj oboljelih žena je u dobnoj skupini 50-59 godina, 33,3%, nešto manji u skupini od 60-69 godina, 22,4 %, dok kod žena do 18 i od 19-29 godina nije registrovana nijedna oboljela žena. U dobnoj skupini od 30-39 godina je registrovano 12,71% bolesnica. Incidenca raka dojke u svijetu je veća, međutim, smatramo da je nedovoljna prosvjećenost stanovništva, kao i nedovoljno prijavljivanje uslovlilo manji procenta oboljelih u našoj zemlji. The American Cancer Society (ACS) je utvrdilo da je rak dojke dijagnostikovan kod više od 40% žena starijih od 40 godina, 20% žena u trećoj deceniji, a oko 2% žena do 20 godina starosti. Rizik za rak dojke se povećava sa godinama. Jedna od 68 žena starosne dobi 40-49 godina ima rizik oboljevanja od raka dojke. Taj rizik se smanjuje i u starosnoj dobi od 50-59 iznosi 1 na 37 žena [11].

Zaključak

U ovoj studiji je potvrđeno da su žene oboljele od raka dojke u znatno većem procentu u odnosu na muškarce. U odnosu na ukupan broj oboljelih od malignih oboljenja rak dojke je zastupljen u 12,9% slučajeva. U dobnoj skupini do dvadeset godina nije dijagnostikovan nijedan slučaj raka dojke. U dobnoj skupini preko 60 godina registrovano je 22,4 % oboljelih žena. Žene iz kategorije domaćica su oboljele u najvećem procentu, kao i žene iz gradskih područja u odnosu na ruralna.

Literatura

1. Ferlay J, Shin HR, Bray F, Forman D, Mathers C and Parkin DM. GLOBOCAN 2008. Cancer Incidence and Mortality Worldwide: IARC CancerBase No. 10 Lyon, France: International Agency for Research on Cancer; 2010. Available from: <http://globocan.iarc.fr>, accessed on day/month/year
2. Institut za zaštitu zdravlja Republike Srpske; Publikacija o zdravstvenom stanju stanovništva za 2008. godinu. str. 198-220.
3. Giordano SH, Cohen DS, Buzdar AU, Perkins G, Hortobagyi GN. Breast carcinoma in men: a population-based study. *Cancer* 2004;101:51-7
4. Collaborative Group on Hormonal Factors in Breast Cancer. Breast cancer and breastfeeding: collaborative reanalysis of individual data from 47 epidemiological studies in 30 countries, including 50302 women with breast cancer and 96973 women without the disease. *Lancet* 2002;360:187-195.
5. Yager JD, Davidson NE. Estrogen carcinogenesis in breast cancer. *New Engl J Med* 2006;355:270-282
6. Xue F, Willett WC, Rosner BA, Hankinson SE, Michels KB. Cigarette smoking and the incidence of breast cancer. *Arch Intern Med* 2011;171:125-133.
7. Madigan MP, Ziegler RG, Benichou J, Byrne C, Hoover RN. Proportion of breast cancer cases in the United States explained by well-established risk factors. *J Natl Cancer Inst* 1995;87:1681-1685.
8. Anderson WF, Chu KC, Chang S, et al. Comparison of age-specific incidence rate patterns for different histopathologic types of breast carcinoma. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev* 2004;13:1128-1135.
9. Coleman MP, Quaresma M, Berrino F, et al. Cancer survival in five continents: a worldwide population-based study (CONCORD). *Lancet Oncol* 2008;9:730-756.
10. Danaei G, Vander Hoorn S, Lopez AD, et al. Causes of cancer in the world: comparative risk assessment of nine behavioural and environmental risk factors. *Lancet* 2005;266:1784-1793.
11. Jemal A, Siegel R, Ward E, et al. Cancer statistics, 2008. *CA Cancer J Clin* 2008;58:71-96.

Breast cancer rates in the municipality of Prijedor, 2004-2008

Biljana Đukić¹, Sandra Hotić-Lazarević², Sanja Kecman-Prodan³

¹Primary Health Care Center of Banja Luka, Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina

²Clinical Center of Banja Luka, Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina

³Primary Health Care Center of Prijedor, Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina

Introduction. Breast cancer is the most common malignant tumor in women and the leading cause of death between the ages of 45 and 55. There are about a million newly diagnosed breast cancer patients in the world annually. In developed countries, mortality has been significantly reduced to about 25% due to early detection and modern therapy. The aim is to determine the frequency of breast cancer in the municipality of Prijedor during the period from 2004 to 2008.

Methods. Data were collected in a hygienic-epidemiological service of the Health Center Prijedor in the period from 2004 to 2008. Age, gender and a year of disease occurrence are determined in all sufferers.

Results. During this period 90 patients were affected, a significantly higher percentage of women in relation to the number of male patients. Most women were between 50-59 years old. In 2004, the majority of patients, 24.7%, was determined, slightly lower in 2005, 23.5%, and the lowest in 2007, 10.1%. Regarding the occupation, most women sufferers were from the category of housewives 48.3%, and the employed women with college and university degree 4.4%. In rural areas the disease was registered in 34 women or 38.2%, while the higher percentage was recorded in urban area, 62.9%.

Conclusion. The percentage of diseases such as breast cancer are high. Women suffer to a significantly greater degree in relation to men. The highest number of sufferers is registered in 2004. Women from the category of housewives and women in urban areas are affected to a greater extent.

Keywords: breast cancer, incidence, prevention.